

Luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n mukainen päätös koskien rauhoitetun lintulajin pyydystämistä sekä yksilöiden ja johdannaisten hallussapitoa ja kuljettamista

Hakija

Jyväskylän yliopisto / Liisa Hämäläinen

Asia

Lupahakemus talitiaisten pyydystämiseen, hallussapitoon ja näytteenottoon sekä verinäytteiden kuljettamiseen ja hallussapitoon tutkimustarkoituksessa Konnevedellä ja Jyväskylässä, Keski-Suomessa.

Hakemus

Hakija hakee lupaa 80 talitiaiseen (*Parus major*) kohdistuvaan tutkimukseen ajalle 1.1.-31.3.2026. Tutkimus tehdään talvella ennen lintujen pesimäkauden alkamista. Talvella lintuja on myös helppo pyydystää ruokintapaikalta. Hakijalla on ollut aiempi poikkeuslupa VARELY/1344/2025 kesällä 2025 suoritettuun talitiaistutkimukseen. Toimenpiteitä tekevillä on rengastusluvut.

Tutkimuksen tarkoitus

Tutkimuksessa selvitetään saalistajan suolistomikrobien roolia peto-saalissuhteissa. Suolistomikrobien on osoitettu vaikuttavan yksilöiden kelpoisuuteen ja selviytymiseen, mutta niiden merkitys luonnonvaraisten eläinten ekologiaan ja lajienvälisiin vuorovaikutussuhteisiin tunnetaan vielä huonosti. Tässä hankkeessa tutkitaan, miten hyönteisten puolustuskemikaalit vaikuttavat saalistajan suolistomikrobiomiin käyttämällä saalistajana talitiaisia. Monet saaliseläimet puolustautuvat saalistajia vastaan pahanmakuisilla tai myrkyllisillä puolustuskemikaaleilla. Saalistajat saattavat kuitenkin sisällyttää myös kemiallisesti puolustautuneita lajeja ravintoonsa, jos vaihtoehtoista ravintoa ei ole saatavilla tai jos saalistajat eivät ole vielä oppineet tunnistamaan ja välttämään kemiallisesti puolustautunutta lajia.

Aiemmin on testattu alkaloidipohjaisten puolustuskemikaalien vaikutusta lintujen suolistomikrobeihin, mutta saaliseläimillä on laaja kirjo kemiallisesti hyvin erilaisia puolustuskemikaaleja, joilla voi olla erilaisia vaikutuksia saalistajan suolistomikrobeihin ja fysiologiaan. Tässä hankkeessa käytetään puolustuskemikaaleina hyönteisillä yleisesti esiintyviä iridoidi glykosideja, joiden vaikutusta suolistomikrobeihin ei ole tutkittu aiemmin. Tämä tuo uutta tietoa peto-saalissuhteista ja saaliin kemiallisen puolustuksen evoluutiosta sekä suolistomikrobien ekologisesta ja evolutiivisesta merkityksestä.

Talitiainen on ideaali mallilaji tutkimukseen, koska se on visuaalinen saalistaja, joka käyttää ravinnokseen monenlaisia hyönteisiä, joihin sisältyy myös kemiallisesti puolustautuneita lajeja. Talitiainen on yleisesti käytetty laji peto-saalistutkimuksessa ja se on luonnonvaraisista linnuista mallilaji suolistomikrobien tutkimuksessa.

Tutkimusmenetelmät

Kokeessa talitiaiset pyydystetään Konneveden alueelta (verkko/loukkupyynti) noin kahden viikon pituiseen vankeuteen. Linnut mitataan ja punnitaan pyydystyksen jälkeen. Kokeessa on kolme käsittelyä, jossa linnut altistetaan saaliin puolustuskemikaaleille. Käsittelyt ovat:

- 1.) Matala puolustuskemikaalipitoisuus: Linnuille annetaan 6 päivän ajan iridoidi glykosidi puolustuskemikaaleja alhaisessa konsentraatiossa. Kemikaalit ja niiden annostus perustuvat täpläverkkoperhosen puolustuskemikaaleihin (päivittäinen annos vastaa n. 0.5 perhosen syömistä).
- 2.) Korkea puolustuskemikaalipitoisuus: Linnuille annetaan 6 päivän ajan iridoidi glykosidi puolustuskemikaaleja korkeassa konsentraatiossa (päivittäinen annos vastaa n. 1 täpläverkkoperhosen syömistä).
- 3.) Kontrollikäsittely: Linnut eivät saa puolustuskemikaaleja.

Jokaisessa käsittelyssä on 20 lintua (yhteensä 60 lintua). Lisäksi ennen koetta pyydytetään enintään 10 yksilöä menetelmän pilotointia varten. Tavoite on saada onnistuneet mittaukset 60 yksilöstä, mutta mahdollisesti poikkeavien yksilöiden (esim. eivät syö jauh hopukin toukkia, joiden sisään puolustuskemikaalit on injektoitu) takia lupaa haetaan yhteensä 80 linnun pyydyttämiseen.

Kokeen aikana linnut pidetään Konneveden tutkimusasemalla pitkään käytössä olleissa talitiaiselle sopivissa tiloissa. Linnut pidetään sisätiloissa 120 x 60 x 90 cm kopeissa yksittäin. Yksittäiskasvatus on kokemusten mukaan paras vaihtoehto, sillä linnuille voi tulla reviiirikiistoja myös pesimäkauden ulkopuolella ja samassa kopissa olevat linnut saattaisivat nokkia toisiaan.

Suolistomikrobitutkimuksen kannalta on myös välttämätöntä estää suora kontakti ja mikrobien siirtyminen lintujen välillä. Kopeissa on kiinteät puiset seinät, minkä on todettu vähentävän lintujen kokemaa stressiä. Kussakin huoneessa on useita lintukoppeja ja linnut kuulevat lajitoverinsa. Lintujen hoito tapahtuu koppien ovissa olevien luukkujen kautta ilman, että lintu havaitsee ihmisen.

Linnuilla on ruokaa jatkuvasti (paitsi ravintomanipulaation aikana, kts. alla), mm. aurin gonkukansiemeniä, pähkinöitä ja jauh hopukin toukkia. Vettä on aina tarjolla juomiseen ja kylpemiseen. Koppien leveä tila mahdollistaa lentämisen ja kopeissa on virikkeenä erilaisia köysiä ja orsia. Kopeissa on neljä LED-valoa (luonnollinen sävy) ja valorytmi säädetään noudattamaan luonnossa olevaan rytmiä. Linnut pidetään n. +18C lämpötilassa. Lämpötila, kosteus ja valorytmi tarkistetaan päivittäin. Lisäksi päivittäiseen normaalisuurantaan kuuluu lintujen ulkoinen tarkistus häkin kurkistusluukun kautta, ruoan tarkistus ja lisäys sekä veden vaihtaminen. Samoja menetelmiä on käytetty onnistuneesti talitiaisien ylläpitoon aiemmissa tutkimuksissa Konneveden tutkimusasemalla yli 20 vuoden ajan sekä muissa tutkimusryhmissä. Lintujen kunto on lyhytaikaisen vankeudessa pidon jälkeen hyvä, ja aiempien kokeiden perusteella iso osa vapautetuista linnuista havaitaan uudestaan, joten vankeus ei aiheuta pysyvää haittaa. Kokeen jälkeen linnut rengastetaan ja punnitaan, ja vapautetaan samoille paikoille, joista ne on pyydytetty.

Kokeessa käytetään puolustuskemikaalina iridoidi glykosideja, joita voidaan ostaa puhtaana yhdisteenä. Iridoidi glykosidit ovat yleisiä puolustuskemikaaleja monilla hyönteisillä. Kokeessa käytettävät kemikaalipitoisuudet vastaavat lintujen luonnossa saamia määriä ja perustuvat täpläverkkoperhosella havaittuihin pitoisuuksiin. Ennen varsinaista koetta suoritetaan pilottikoe 5 linnulla, jotta voidaan varmistaa, ettei puolustuskemikaalikäsittely aiheuta yllättäviä haittoja. Pilottikokeessa linnuille annetaan iridoidi glykosideja 6 vrk ajan kokeen korkeassa pitoisuudessa. Pilottikokeen aikana eläimiä seurataan tarkasti (mm. muutokset käyttäytymisessä, painossa ja ulosteen koostumuksessa). Käsittely lopetetaan välittömästi, jos havaitaan oireita. Tarvittaessa pyydytetään uusi 5 linnun pilottiryhmä ja pilottikoe toistetaan pienemmillä pitoisuuksilla. Kemikaalit annetaan linnuille injektotuna jauh hopukin toukan sisälle, jolloin lintuja ei tarvitse häiritä tai pyydyttää. Kontrolliryhmälle annetaan toukkia, joiden sisään on injektoitu vettä. Linnut syövät toukkia mielellään ja tämän on todettu olevan toimiva menetelmä aiemmissa kokeissa. Toukkien syömisestä aikana muu ruoka poistetaan häkistä, jolla varmistetaan, että linnut

syövät toukat. Tähän menee yleensä 1-2 h, jonka jälkeen normaali ruoka palautetaan. Lintuja tarkkaillaan säännöllisesti ja jos lintu ei syö toukkia 2 tunnin aikana, annetaan linnulle muuta ruokaa.

Kokeen aikana linnuilta kerätään ulostenäyte ennen puolustuskemikaalialtistusta ja 1, 3 ja 6 päivää altistuksen alkamisen jälkeen, jotta voidaan seurata muutoksia suolistomikrobeissa. Ulostenäyte kerätään non-invasiivisesti pitämällä lintua puhtaassa paperipussissa n. 5–10 min, kunnes lintu on ulostanut pussin pohjalle, tai vaihtoehtoisesti puhtaan häkin pohjalta. Viimeinen ulostenäyte kerätään viikko altistuksen loppumisesta suolistomikrobien palautumisen tutkimiseksi. Verinäyte kerätään kuusipäiväisen altistuksen jälkeen, jotta voidaan tutkia kemikaalien fysiologisia vaikutuksia. Verinäytteet kerätään olkavarren laskimosta desinfioimalla pistokohta, tekemällä steriilillä neulalla pieni pistos ja keräämällä veri kapillaariputkeen. Aikuiselta linnulta kerätään enintään 120 µl verta (10 % veritilavuudesta). Linnuilla veri hyytyy hyvin nopeasti pistoskohdasta ja tarvittaessa pistoskohtaa painetaan puhtaalla pumpulilla vuodon loppumiseksi.

Muun tyydyttävän ratkaisun puuttuminen

Tutkimuksen tavoitteena on selvittää suolistomikrobien ekologista ja evolutiivista merkitystä peto-saalissuhteissa, erityisesti miten saaliin puolustuskemikaalit vaikuttavat saalistajan suolistomikrobeihin. Tämän takia on välttämätöntä käyttää saalistajana ekologisesti relevanttia tutkimuslajeja, jonka luontaiseen ravintoon kuuluu kemiallisesti puolustautuneita saaliita sen sijaan, että käytettäisiin laboratoriossa kasvatettuja lajeja, joiden suolistomikrobi eroaa merkittävästi luonnonvaraisista linnuista. Elävien lintujen lisäksi tavoitteena on kasvattaa lintujen suolistomikrobeja laboratoriossa, mutta tämä on haastavaa ja laboratoriossa in vitro - kokeissa kasvatettu mikrobiyhteisö ei vastaa täysin elävien lintujen mikrobeja, joten tutkimukseen tarvitaan molempia menetelmiä.

Tutkimuksen vaikutus kohdelajille ja muulle alueen lajistolle

Talitiainen on hyvin runsaslukuinen laji. Tutkimuksessa linnuille annetaan yleisesti luonnossa esiintyviä hyönteisten puolustuskemikaaleja ja näiden määrät vastaavat lintujen luonnossa ravinnostaan saamia määriä. Vankeudesta aiheutuu linnuille vain lyhytaikainen haitta (n. 2 viikkoa), jonka jälkeen ne vapautetaan. Aiemmissa vastaavissa kokeissa olleita lintuja on havaittu usein ruokintapaikalla vapautuksen jälkeen ja sitä seuraavina vuosina, joten kokeista ei aiheudu linnuille pitkäkestoista haittaa. Tutkimus ei vaikuta muuhun alueen lajistoon.

Haittojen minimoiminen

Lintuyskilöille aiheutuvat haitat pyritään minimoimaan mahdollisimman hyvin. Talitiaisia on kasvatettu ja ylläpidetty vankeudessa useissa tutkimuksissa ja lajin tiedetään sietävän hyvin kokeeseen liittyvää häirintää. Konneveden tutkimusasemalla on erinomaiset lintujen ylläpitoon soveltuvat tilat ja linnuille tarjotaan virikkeitä. Lintuja tarkkaillaan kokeen aikana (mm. paino, ulosteen koostumus, muutokset käyttäytymisessä) ja kemikaalialtistus lopetetaan välittömästi, jos linnuilla havaitaan oireita. Näytteiden keräyksen suorittavat kokeneet tutkijat, jotta näytteet saadaan kerättyä aiheuttamatta linnuille vahinkoa ja minimoimalla linnuille aiheutuva stressi. Verinäyte kerätään siipisuonesta, joka on perinteinen verinäytteenottomenetelmä eri lintulajeilla. Verinäytteen ottaminen on nopeaa (1-2min) ja aiheuttaa linnuille ainoastaan lyhytaikaista kipua. Ulostenäyte kerätään non-invasiivisesti. Kokeen jälkeen linnut akklimoidaan viileään lämpötilaan ennen vapautusta. Linnut vapautetaan aina aamulla, jotta ne ehtivät ruokailla ja löytää yöpymispaikan ennen pimeää.

Rauhoitetun lajin, sen osien ja johdannaisten hallussapito ja kuljetus

Lintuja pidetään sisähäkeissä Konneveden tutkimusasemalla noin kahden viikon ajan. Lintujen veri- ja ulostenäytteitä säilytetään Konneveden tutkimusasemalla tai Jyväskylän yliopiston Bio- ja ympäristötieteiden laitoksella analyysia varten (mm. suolistomikrobien koostumus, stressimarkkerit) 5 vuotta, tai kunnes näytteet ovat kokonaan käytetty

Uloste- ja verinäytteitä kuljetetaan Konneveden tutkimusasemalta Jyväskylän yliopiston Bio- ja ympäristötieteiden laitokselle laboratorioanalyseja varten.

Hakemusalue

Konneveden kunta, pääasiassa Konneveden tutkimusasema (Sirkkamäentie 220, FI-44300 Konnevesi). Jyväskylän yliopiston Konneveden tutkimusasemalla on tarvittavat tilat lintujen pitämiseen vankeudessa. Linnut pyydystetään pääosin Konneveden tutkimusaseman ympäristöstä tai Konneveden keskustan lähistöllä olevilta ruokintapaikoilta (n. 5 km tutkimusasemalle). Hakemusalue ei sijaitse luonnonsuojelualueille, Natura 2000 -alueilla tai niiden läheisyydessä.

Määräykset, joita hakemus koskee

Talitiainen on luonnonsuojelulain (9/2023) 69 §:n nojalla rauhoitettu.

Luonnonsuojelulain 70 §:n mukaan rauhoitettujen eläinlajien pyydystäminen on kielletty.

Luonnonsuojelulain 83 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää luvan poiketa 70 §:n kiellosta, jollei muuta tyydyttävää ratkaisua ole, mm. tutkimus- ja opetustarkoituksessa. Poikkeuksesta ei saa olla haittaa eliölajin suotuisan suojelutason säilyttämiselle tai sen saavuttamiselle.

Luonnonsuojelulain 87 §:n mukaan rauhoitetun lajin yksilöiden, niiden osien tai johdannaisen hallussapito ja kuljetus on kielletty.

Luonnonsuojelulain 89 §:n mukaan ELY-keskus voi myöntää poikkeuksen kielloista eliölajien tutkimus- ja suojelutarkoitukseen tai koulutustarkoitukseen. Lintudirektiivin 9 artiklan mukaan poikkeukselle ei saa olla muuta tyydyttävää ratkaisua.

Päätös ja lupaehdot

Varsinais-Suomen ELY-keskus myöntää hakijalle hakemuksen mukaisen luvan pyydystää ja pitää hallussa talitiaisista sekä kuljettaa ja hallussapitää verinäytteitä alla luetelluin ehdoin.

- 1 Lupa koetoimenpiteisiin on voimassa 1.1.-31.3.2026. Lupa verinäytteiden hallussapitoon Jyväskylän yliopistolla ja Konneveden tutkimusasemalla on voimassa 31.12.2030 asti, jonka jälkeen ne tulee hävittää.
- 2 Mikäli kokeen aikana havaitaan lintujen kärsivän, on koe lopetettava välittömästi ja linnut vapautettava.
- 3 Lintuja käsiteltäessä ja rengastettaessa on toimittava rengastuslupan ehtojen mukaisesti.
- 4 Lintujen hoidon tulee olla eläinten hyvinvointilain mukaista.
- 5 Hakija vastaa siitä, että kaikki luvan mukaisiin toimenpiteisiin osallistuvat henkilöt noudattavat tämän luvan ehtoja.
- 6 Tämä lupa tai sen kopio on oltava mukana toimenpiteitä tehtäessä ja hallussapitopaikassa (esim. puhelimesta) ja pyydettyäessä lupa on esitettävä.
- 7 Hakija vastaa tarvittaessa yhteydenpidosta muihin viranomaisiin ja maanomistajiin. Hakijan tulee selvittää hankelupalautakunnasta, edellyttääkö tutkimushanke sen myöntämää lupaa.
- 8 Lupa- ja valvontavirasto valvoo lupaehtojen noudattamista. Luvan valvonnan yhteydessä voidaan tarvittaessa tehdä tarkastuksia.

- 9 Luvan käytöstä tulee raportoida 30.6.2026 mennessä, johon asti raportointivelvoite on voimassa. Raportti toimitetaan Lupa- ja valvontaviraston kirjaamoon kirjaamo@lvv.fi päätöksen asianumerolla VARELY/7446/2025 varustettuna.
- Raportissa tulee ilmetä kuinka monta talitiaista mihinkin koekäsittelyyn otettiin sekä milloin ja minne linnut vapautettiin. Lisäksi tulee arvioida tutkimustoimenpiteiden vaikutusta lintujen elinvoimaisuuteen.

Perustelut

Hakemus täyttää luonnonsuojelulain 83 §:n ja 89 §:n ehdot ja poikkeuslupa voidaan myöntää tutkimustarkoituksessa. Lintudirektiivin 10 artiklan mukaan jäsenmaiden on edistettävä luonnonvaraisten lintujen tutkimusta sekä muuta työtä niiden suojelemiseksi.

Tutkimuksessa on tavoitteena selvittää suolistomikrobien ekologista ja evolutiivista merkitystä peto-saalissuhteissa. Suolistomikrobit tuovat uuden ja tutkimuksellisesti arvokkaan näkökulman ko. tutkimusaiheeseen. Aiemmin on jo tutkittu mm. sitä, miten alkaloidipohjaiset puolustuskemikaalit vaikuttavat lintujen suolistomikrobeihin, mutta yleisesti esiintyvien iridoidi glykosidien vaikutusta ei ole selvitetty. Tutkimus on perusteltu laajemman kokonaiskuvan saamiseksi aiheesta.

Tiedon saamiseksi tutkimuskäyttöön ei ole osoitettavissa muuta tyydyttävää ratkaisua kuin luonnonvaraisten lintujen tutkiminen hakemuksessa kuvatuilla menetelmillä, sillä suolistomikrobit ovat erilaisia laboratorioissa kasvatetuilla linnuilla eikä myöskään in vitro -kokeilla voida tutkia täysin luonnonvaraisia lintuja vastaavia mikrobiyhteisöjä.

Luvan mukaisten toimenpiteiden ei katsota vaarantavan talitiaisten suotuisaa suojelutasa, koska tutkimustoimenpiteet kohdistuvat ainoastaan osaan paikallista talitiaispopulaatiota pesimäkauden ulkopuolella, ja kokeet on lopetettava, jos lintujen havaitaan kärsivän niiden johdosta. Lisäksi tutkimusryhmällä on kokemusta vastaavista tutkimusmenetelmistä ja niiden haittoja pyritään minimoimaan hakemuksessa esitetyillä tavoilla.

Lupaa on haettu veri- ja ulostenäytteiden hallussapitoon ja kuljetukseen, mutta ulostenäytteiden hallussapito ja kuljettaminen eivät vaadi luonnonsuojelulain 89 §:n mukaista poikkeuslupaa, koska niitä ei katsota rauhoitetun eläinlajin osaksi tai johdannaiseksi, toisin kuin verinäytteitä.

Muuta huomioitavaa

Valtakunnallinen Lupa- ja valvontavirasto vastaa 1.1.2026 lähtien ELY-keskusten ympäristöön liittyvistä lupa-, ohjaus- ja valvontatehtävistä.

Sovelletut oikeusohjeet

Luonnonsuojelulain (9/2023) 1 §, 69 §, 70 §, 83 §, 87 §, 89 §, 121 §

Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivi luonnonvaraisten lintujen suojelusta (2009/147/EY, lintudirektiivi), artikkelit 1, 5, 9, 10, 13

Laki oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §

Laki sähköisestä asioinnista viranomaistoiminnassa (13/2003) 19 §

Valtioneuvoston asetus (794/2024) elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskusten, työ- ja elinkeinotoimistojen sekä kehittämis- ja hallintokeskuksen maksullisista suoritteista vuonna 2025

Päätöksen voimaantulo

Varsinais-Suomen ELY-keskus on lain oikeudenkäynnistä hallintoasioissa (808/2019) 122 §:n nojalla päättänyt, että tämä päätös pannaan täytäntöön lainvoimaa vailla olevana. Jotta tutkimus pystytään toteuttamaan suunnitellusti, tulee luvan mukaisiin toimenpiteisiin voida ryhtyä ennen kuin päätös on saavuttanut lainvoiman. Päätöksen täytäntöönpanoa ei voida päätöksen luonteen vuoksi lykätä.

Muutoksenhaku

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Valitusosoitus on liitteenä, päätös on annettu tiedoksi tavallisella sähköisellä tiedoksiantolla.

Asiakirjan hyväksyntä

Tämä asiakirja on sähköisesti hyväksytty viraston sähköisessä asianhallintajärjestelmässä. Asian on esitellyt ylitarkastaja Liisa Maanpää-Pakkanen ja ratkaissut ylitarkastaja Tapio Aalto.

Liitteet

Valitusosoitus

Tiedoksi

ympäristöministeriö kirjaamo.ym@gov.fi
Suomen ympäristökeskus kirjaamo@syke.fi
Keski-Suomen ELY-keskus kirjaamo.keski-suomi@ely-keskus.fi
Sisä-Suomen poliisilaitos kirjaamo.sisa-suomi@poliisi.fi
Konnevesi info@konnevesi.fi
Jyväskylä kirjaamo@jyvaskyla.fi
Keski-Suomen Lintutieteellinen Yhdistys ry. ksly@birdlife.fi
SLL Keski-Suomen piiri ry. keski-suomi@sll.fi
Tapiola Pirkanmaa-Keski-Suomi ry. info@tapiolary.com

Suoritemaksutta

Tämä asiakirja VARELY/7446/2025 on hyväksytty sähköisesti / Detta dokument VARELY/7446/2025 har godkänts elektroniskt

Esittelijä Maanpää-Pakkanen Liisa 10.12.2025 08:43

Ratkaisija Aalto Tapio 10.12.2025 08:57

VALITUSOSOITUS

Valitusviranomainen

Tähän päätökseen saa hakea muutosta **Hämeenlinnan hallinto-oikeudelta** kirjallisella valituksella.

Valitusaika

Valitus on tehtävä 30 päivän kuluessa päätöksen tiedoksisaantipäivästä, sitä päivää lukuun ottamatta. Jos määräajan viimeinen päivä on pyhäpäivä, lauantai, itsenäisyyspäivä, vapunpäivä, jouluaatto tai juhannusaatto, valitusaika jatkuu vielä seuraavana arkipäivänä.

Tavallisella kirjeellä toimitetussa tiedoksiannossa vastaanottajan katsotaan saaneen asiasta tiedon seitsemäntenä päivänä kirjeen lähettämisestä, jollei muuta näytetä. Asian katsotaan tulleen viranomaisen tietoon kuitenkin kirjeen saapumispäivänä.

Tavallisena sähköisenä tiedoksiannona toimitetussa tiedoksiannossa asiakirja katsotaan annetun tiedoksi kolmantena päivänä viestin lähettämisestä, jollei muuta näytetä.

Todisteellisesti toimitetussa tiedoksiannossa tiedoksisaantipäivän osoittaa tiedoksianto- tai saantitodistus. Milloin kysymyksessä on sijaistiedoksianto, päätös katsotaan tiedoksi saaduksi kolmantena päivänä tiedoksiantotodistuksen osoittamasta päivästä.

Valituskirjelmän sisältö ja allekirjoittaminen

Valituskirjelmässä on ilmoitettava:

- * valittajan nimi ja kotikunta
- * jos valittajan puhevaltaa käyttää hänen laillinen edustajansa tai asiamiehensä taikka jos valituksen laatijana on joku muu henkilö, on myös tämän nimi ja kotikunta ilmoitettava
- * postiosoite, puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asian käsittelyä koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa
- * päätös, johon haetaan muutosta
- * miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta ja mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
- * perusteet, joilla muutosta vaaditaan

Valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen on allekirjoitettava muutoin kuin sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitettava valituskirjelmä.

Valituskirjelmän liitteet

Valituskirjelmään on liitettävä:

- * elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätös alkuperäisenä tai jäljennöksenä
- * todistus siitä, minä päivänä päätös on annettu tiedoksi tai muu selvitys valitusajan alkamisajankohdasta
- * asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
- * asiamiehen valtakirja, asianajajan ja yleisen oikeusavustajan tulee esittää valtakirja ainoastaan, jos valitusviranomainen niin määrää
- * toimitettaessa valituskirjelmä sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta

Valituskirjelmän toimittaminen perille

Valituskirjelmä on toimitettava **Hämeenlinnan hallinto-oikeuden kirjaamoon**. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmän voi toimittaa perille henkilökohtaisesti, lähetin välityksellä, postitse tai sähköisesti. Postiin valituskirjelmä on jätettävä niin ajoissa, että se ehtii perille valitusajan viimeisenä päivänä ennen viraston aukioloajan päättymistä. Sähköisesti (telekopiona, sähköpostilla tai hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelun kautta) toimitetun valituskirjelmän on oltava käytettävissä hallinto-oikeuden vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä valitusajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.

Oikeudenkäyntimaksu

Valittajalta peritään asian käsittelystä hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 310 euroa. Tuomioistuinmaksulaissa (1455/2015) on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä. Tuomioistuinlaki löytyy osoitteesta <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/2015/20151455#P5>

Hämeenlinnan hallinto-oikeuden yhteystiedot:

Postiosoite: Raatihuoneenkatu 1, 13100 Hämeenlinna

Käyntiosoite: Arvi Kariston katu 5, 1. krs, 13100 Hämeenlinna

Puhelin: 029 56 42210

Telefax: 029 56 42269

Sähköposti: hameenlinna.hao@oikeus.fi

Aukioloaika: 8.00–16.15

Hallinto- ja erityistuomioistuinten asiointipalvelu: <https://asiointi2.oikeus.fi/hallintotuomioistuimet>

Elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen päätöksestä perittyä suoritemaksua koskeva muutoksenhaku

Maksuvelvollinen, joka katsoo, että julkisoikeudellisesta suoritteesta määrätyn maksun määräämisessä on tapahtunut virhe, voi vaatia oikaisua Varsinais-Suomen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukselta kuuden kuukauden kuluessa maksun määräämisestä.